

Затверджую
Голова приймальної комісії ЗНТУ
проф. Беліков С.Б.
« 01 » березня 2017 року

ПРОГРАМА

вступного екзамену з фаху для абітурієнтів, які вступають до ЗНТУ на навчання за освітнім ступенем «магістр» на базі раніш здобутого освітнього ступеня «бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Для оцінки знань абітурієнтів з вступного екзамену фаховою атестаційною комісією розроблені критеріально-орієнтовані тестові завдання, які дозволяють встановити рівень сформованості компетенцій необхідних для засвоєння змісту навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» («Фінанси і кредит») ступеня «магістр».

Вступники повинні знати і вміти:

Статистика:

- предмет, метод та завдання статистики;
- проводити статистичне дослідження у відповідності до його мети та характеристик об'єкту;
- основні поняття, види статистичного зведення, групування та рядів розподілу;
- обґрунтовувати та визначати модель показника, враховуючи мету дослідження та суть явища; визначати характеристики структурних середніх величин та проводити аналіз варіації та форм розподілу;
- поняття абсолютних, відносних, середніх показників та особливості їх застосування;
- види та правила побудови рядів динаміки, визначати показники аналізу рядів динаміки та середні показники динаміки;
- проводити аналіз зміни економічних показників під впливом окремих факторів, використовуючи індексний метод;
- основні поняття, показники та завдання вибіркового спостереження; обчислення помилок і обсягу вибірки середньої.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Статистика.

1. Методологічні засади статистики:

- Предмет статистики.
- Статистична методологія.
- Поняття, категорії й показники статистики.

2. Зведення і групування статистичних даних:

- Суть статистичного зведення.

- Основні завдання та види групування.
- Методологія статистичного групування.
- Принципи вибору груповальної ознаки та утворення груп.
- Ряди розподілу, принципи їх побудови.

3. Узагальнюючі статистичні показники:

- Абсолютні величини, їх суть, одиниці вимірювання.
- Відносні величини, їх види і суть.
- Середня величина, її суть і логічна формула.
- Види середніх величин.

4. Аналіз рядів розподілу:

- Частотні характеристики рядів розподілу.
- Структурні середні величини.
- Характеристика варіації.

5. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів:

- Характеристика форм розподілу.

6. Аналіз інтенсивності динаміки:

- Ряди динаміки, їх суть і види.
- Основні характеристики рядів динаміки.
- Середні показники динаміки.

7. Індексний метод:

- Суть і види індексів.
- Агрегатна форма індексів.
- Середньозважені індекси.
- Індекси середніх величин.

8. Вибірковий метод:

- Суть вибіркового спостереження.
- Похибки вибіркового спостереження. Способи відбору.
- Основні характеристики вибіркового спостереження.

Вступники повинні знати і вміти:

Банківська система:

- типи та функції банківських систем, поняття та види банків;
- банківську інфраструктуру, її елементи, тенденції, та особливості розвитку, державне регулювання розвитку банківської інфраструктури;
- види та класифікацію банківського капіталу;
- операції центрального банку держави;
- банківські операції: їх різновиди та класифікацію;
- види спеціалізованих банків та віртуальне банківництво;
- аналіз банківської діяльності.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Банківська система:

1. Банківська інфраструктура:

- Елементи банківської інфраструктури.

2. Банківський капітал:

- Види та класифікація банківського капіталу.
- Капіталізація банків та її форми.

3. Віртуальне банківництво:

- Інтернет-банкінг.

4. Банківські операції:

- Джерела формування ресурсів банку.
- Кредитні операції банків.
- Розрахунково-касові операції банків.
- Операції банків з цінними паперами.

5. Аналіз банківської діяльності:

- Аналіз власного капіталу банку.
- Аналіз зобов'язань банку.
- Аналіз активів банку.
- Оцінка фінансового стану банку та його безпеки.

6. Банківські ризики:

- Сутність і види банківських ризиків.
- Кредитний ризик банку.
- Процентний ризик банку.
- Валютний ризик банку.

7. Фінансова стабільність банківської системи:

- Міжнародні принципи організації фінансової стабільності банківської системи.

8. Державне регулювання банківської системи:

- Правове регулювання банківської діяльності.

9. Реструктуризація банківської системи:

- Сутність та види реструктуризації банків.

Вступники повинні знати і вміти:

Фінансовий ринок:

- основні механізми взаємодії держави, фінансових інститутів, підприємств і організацій на фінансових ринках;
- основні поняття, показники та аналіз фондового ринку;
- основні поняття, показники та методи оцінки ринкової вартості цінних паперів;
- основні поняття, показники та методи аналізу інвестиційної привабливості фінансових інструментів;
- основні поняття, показники та аналіз валютного ринку;
- основні поняття, показники та аналіз грошового ринку;
- основні поняття, показники та оцінка ринку банківських позик;
- аналізувати сегменти фінансового ринку та діяльність фінансових посередників;

- здійснювати оцінку ефективності використання різних видів фінансових інструментів, рух яких опосередковує взаємовідносини між суб'єктами фінансового ринку для залучення капіталу;
- аналізувати джерела фінансових ресурсів та їх використання суб'єктами фінансового ринку на основі аналізу руху грошових потоків в економіці;
- виконувати економічні розрахунки дохідності, ціни та інших показників, що характеризують фінансові інструменти.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Фінансовий ринок:

1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці:

- Сутність та структура фінансового ринку.
- Склад суб'єктів на фінансовому ринку, їх класифікація.

2. Регулювання фінансового ринку:

- Методи регулювання банківської діяльності.
- Державна політика на валютному ринку.
- Роль саморегулюючих організацій на ринку цінних паперів.

3. Поняття та класифікація фінансового посередництва:

- Поняття фінансового посередництва: функції та значення фінансових посередників на фінансовому ринку, їх класифікація.

4. Процентні ставки та їх структура:

- Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів.
- Практичне застосування концепції вартості грошей у часі.

5. Ризик і ціна капіталу:

- Специфіка ціноутворення на фінансовому ринку. Особливості ціноутворення на різні фінансові інструменти.

6. Ринок облігацій як складова ринку капіталу:

- Характеристика видів і типів облігацій та їх роль в економіці.
- Емісія і форми розміщення облігацій на первинному та вторинному, біржовому та позабіржовому ринках.

7. Ринок пайових цінних паперів:

- Характеристика акцій і законодавче підґрунтя емісії акції.

8. Ринок похідних цінних паперів:

- Похідні цінні папери, їх види та характеристика:

8. Грошовий ринок і ринок банківських позик:

- Характеристика облікового ринку та його особливості.
- Характеристика міжбанківського ринку.

10. Валютний ринок:

- Види діяльності на валютному ринку.
- Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку.

11. Фондова біржа та біржові операції:

- Організаційно-правові засади функціонування фондових бірж і порядок торгівлі на них.

12. Фундаментальний і технічний аналіз

- Показники оцінки акцій і облігацій.
- Фінансова оцінка цінних паперів.

Вступники повинні знати і вміти:

Страховання:

- суть страховання як економічної категорії та його застосування в сучасних умовах;
- класифікацію страховання;
- визначати страхові збитки та страхове відшкодування;
- розкривати необхідність, сутність і роль страховання у соціальній та економічній інфраструктурі суспільства;
- визначати основні критерії страхових ризиків;
- висвітлювати поняття страхового ринку, чинники та умови його формування та функціонування;
- розглядати необхідність, значення та мету державного регулювання страхової діяльності;
- визначати предмет та структуру договору страховання;
- ознайомитися із видами проведення страховання та його формами;
- розкривати сутність категорій страховання та визначення франшизи;
- ознайомитися із посередницькою діяльністю у сфері страховання;
- розглядати обов'язки страховика і страхувальника для взаємодії на страховому ринку;
- визначати порядок і умови здійснення страхових виплат та страхового відшкодування;
- розглядати умови забезпечення платоспроможності страховиків;
- розкривати необхідність державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Страховання:

1. Сутність, принципи та роль страховання:

- Необхідність страхового захисту та його форми.
- Суть страховання як економічної категорії та його специфічні ознаки.
- Принципи і функції страховання.
- Роль та значення страховання в системі економічних відносин.

2. Класифікація страховання:

- Класифікація страховання за об'єктами.
- Форми проведення страховання.
- Системи страховання та франшиза.

3. Страхові ризики та їх класифікація:

- Поняття та економічна суть страхових ризиків.

- Класифікація та оцінка ризиків у страхуванні.

4. Страховий ринок:

- Поняття страхового ринку та його структура.

- Страхові посередники, їх роль на страховому ринку.

5. Страхова організація:

- Організаційні форми страховиків.

- Структура страхових компаній.

- Об'єднання страховиків та їх функції.

6. Державне регулювання страхової діяльності:

- Необхідність, значення та мета державного регулювання страхової діяльності.

- Правове регулювання страхової діяльності в Україні.

- Державний нагляд за страховою діяльністю.

- Завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.

Вступники повинні знати і вміти:

Фінанси підприємств:

- сутність фінансових ресурсів підприємств, методи і джерела їх формування, організація фінансової діяльності підприємств;

- особливості забезпечення підприємств фінансовими ресурсами та оцінки їх фінансового стану;

- здійснення розрахунків грошових надходжень, прибутку і його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку;

- визначення потреби в оборотних коштах, джерела фінансування відтворення основних виробничих фондів та їх ефективне використання;

- методи оцінки та показники фінансового стану, фінансового планування та санації підприємства.

При підготовці завдань комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Фінанси підприємств:

1. Основи організації фінансів підприємств:

— Суть фінансів підприємств.

— Функції фінансів підприємств.

— Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств.

— Джерела формування фінансових ресурсів підприємств.

2. Грошові надходження підприємств:

— Класифікація грошових надходжень підприємств.

— Методи прогнозування і планування виручки.

— Розподіл грошових надходжень.

— Валовий дохід та чистий дохід.

3. Формування і розподіл прибутку:

— Економічний зміст прибутку.

- Методи нарахування прибутку.
- Собівартість продукції та її вплив на формування прибутку.
- Прогнозування і планування прибутку.
- Розподіл прибутку.

4. Обігові кошти та їх організація на підприємстві:

- Методи визначення потреби в обігових коштах.
- Поняття норм і нормативів обігових коштів.
- Суть прямого методу обчислення нормативів обігових коштів.
- Показники використання обігових коштів.

5. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів:

- Економічна характеристика складу і структура основних фондів.
- Показники стану і використання основних виробничих фондів.
- Знос і амортизація основних фондів.
- Планування і використання амортизаційних відрахувань.

6. Оцінка фінансового стану підприємства:

- Показники фінансового стану підприємства.
- Показники ліквідності та методика їх визначення.
- Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

7. Фінансова санація підприємств:

- Сутність та ціль фінансової санації підприємств.
- Фінансова криза на підприємстві, її симптоми і фактори виникнення.
- Економіко-правові аспекти санації і банкрутства господарських суб'єктів.
- Санація шляхом реорганізації (реструктуризації).
- Черговість задоволення вимог кредиторів.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою від 0 до 100 балів.

Кожний варіант тестів містить 30 завдань, які розподілені за трьома рівнями складності (по 10 завдань кожного рівня). Складність екзаменаційних завдань визначається, як правило, кількістю логічних кроків, які повинен виконати абітурієнт у процесі пошуку відповіді.

1-й рівень містить 10 завдань мінімального рівня складності, для відповіді на які достатньо орієнтуватися в законодавчих, нормативних документах та навчальній літературі, які регламентують відповідну ланку сфери фінансів, зокрема фінанси підприємств, банківську систему, фінансовий ринок, страхування і визначають загальні положення щодо теоретичних основ досліджуваного питання, а також основи аналізу (статистика).

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється двома балами.

2-й рівень, який містить 10 завдань середнього рівня складності, дозволяє з'ясувати рівень знань абітурієнта щодо загальних спеціальних знань з дисципліни, що містять поєднання теоретичних та практичних вмінь.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється трьома балами.

3-й рівень складності містить 10 завдань підвищеної складності, відповіді на які вимагає володіння абітурієнтом поглиблених спеціальних положень, які виникають в практиці фінансової системи.

Правильна відповідь на кожне завдання цього рівня оцінюється п'ятьма балами.

Отже, максимальна кількість балів, яку абітурієнт може отримати за правильно виконані завдання всіх трьох рівнів, складає 100 балів.

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо кількість отриманих балів становить не менше 2.

У разі наявності в роботі більше однієї відміченої відповіді на кожне запитання, за це запитання виставляється нуль балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання закреслена, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки і міркування, що приводять до відповіді на завдання, абітурієнт виконує на чернетці. Перевірка цих записів екзаменаторами не передбачається. Екзаменатори перевіряють лише вірність закреслених відповідей серед запропонованих на кожне завдання варіантів А, Б, В, Г, Д, Е в листі відповіді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Статистика.

1. Теорія статистики: навчальний посібник / Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук., Ткач Є.І.- [2-ге вид., стереотип.]- К.: Либідь, 2004.- 320с.
2. Щурик М.В. Статистика: навчальний посібник.- [2-ге видання, оновлене і доповнене].- Львів: «Магнолія - 2006», 2011.- 545 с.
3. Єріна А.М., Пальмян З.О. Теорія статистики: практикум.- К.: О-во “Знання” КОО, 2006. – 247с.
4. Уманець Т.В. Загальна теорія статистики: навч.посіб. - К.: Знання, 2006. - 239 с. - (Вища освіта ХХІ століття).

Банківська система.

1. Реверчук, С. К. Банківська система: підручник / С. К. Реверчук. – Львів «Магнолія 2006», 2013. – 400 с.
2. Кузнецова, С. А. Банківська система: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 400 с.
3. Банківська система України: монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 187 с.
4. Банківська система України: виклики та перспективи 2015 / Національний банк України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
5. Копилюк О. І. Банківські операції: навч. посіб. [2-ге вид. випр. і доповн.] / О. І. Копилюк, О. М. Музичка. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 536 с.
6. Закон України: «Про банки і банківську діяльність» (зі змінами і допов.). // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні (зі змінами і допов.). Постанова НБУ № 368 від 28.08.2001. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

Фінансовий ринок.

1. Еш, С.М. Фінансовий ринок: навч. посібник: [2-ге вид.] / С.М. Еш. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 528 с.
2. Маслова, С.О. Фінансовий ринок: навч. посібник. / С.О. Маслова, О.А. Опалов. - К.: Каравела, 2003. - 344с.
3. Буренин, А.Н. Рынок ценных бумаг и производных финансовых инструментов: учебное пособие. / А.Н. Буренин.- М. Науч.-тех.общество им. С.И. Вавилова, 2009.- 418 с.

Страховання.

1. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР (зі змінами і допов.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.
2. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.
3. Ліга страхових організацій України (ЛІСОУ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uainsur.com>.
4. Страхування в Україні: інформаційний ресурс. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.allinsurance.com>.
5. Будь подкован в страхованні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forinsurer.com>.
6. Бабенко-Левада В.Г. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Страховання» для студентів спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит» всіх форм навчання, ЗТНУ. – 2013.
7. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посібник [для студ. вищих навч. закл.] / Т.А.Говорушко. – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К.: Центр навч. л-ри, 2008. – 344 с.
8. І.В. Фисун, Г.М. Ярова. Страхування. навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 232с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.twirpx.com.
9. Ткаченко Н.В. Страхування: навч. посібник для самост. роботи студентів/Н.В. Ткаченко.- К.: Ліра – К, 2007.-376 с.
10. Ткаченко Н.В. Страхування. Практикум: навч. посібник для самост. роботи студентів/Н.В. Ткаченко.- К.: Ліра – К, 2009.-270 с.
11. Фисун В.І. Страхування: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів: рек. МОНУ/ В.І. Фисун, Г.М. Ярова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 227 с.
12. Яворська Т.В. Страхові послуги: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 350 с.
13. Страхові послуги: підручник / С.С.Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін.; Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С.Осадець і доц. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
14. Страхові послуги: навч. посіб. / Д.І. Дема, О.М. Віленчук, І.В. Демянюк; за заг. ред. Д.І. Деми. – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К.: Алерта 2013. – 526 с.
15. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія2006», 2014. – 328 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com>.

Фінанси підприємств.

1. Фінанси підприємств: підручник / керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. [3-тє вид., перероб. та доп.] — К.: КНЕУ, 2001. — 460 с., іл.

2. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Азарєнкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Г.М. - К., Знання Прес - 2004. - 291с.

3. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 №2343-ХІІ ст.45 в останній чинній редакції від 01.01.2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

Затверджено на засіданні
фахової атестаційної комісії
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
(«Фінанси і кредит»)
«01» березня 2017р.

Голова фахової атестаційної комісії
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування» («Фінанси і кредит»)

Н.Г. Фатюха